

Sygn. akt: I ACa 484/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Wiesława Kuberska</i>
Sędziowie:	<i>SA Bożena Błaszczyk</i> <i>SO del. Joanna Składowska (spr.)</i>
Protokolant:	stażysta Agnieszka Kralczyńska

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. D.**

przeciwko **(...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą we W.**

o pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 29 stycznia 2014 r., sygn. akt I C 1102/13

1. oddala apelację;

2. przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kaliszu adwokatowi D. G. kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) złotych brutto z tytułu zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 484/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 maja 2013r. skierowanym do Sądu Okręgowego w Kaliszu A. D. wniosła o pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez pozwanego (...) Bank SA we W. w dniu 22 października 2012r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Ostrowie W.. z dnia 28 grudnia 2012r. w sprawie I Co 3259/12.

Pozwany powództwa nie uznawał, wnosząc o jego oddalenie.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 stycznia 2014r., wydanym w sprawie I C 1102/13 Sąd Okręgowy oddalił powództwo, orzekając także o wynagrodzeniu pełnomocnika ustanowionego dla powódki z urzędu.

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

Powódka zawarła związek małżeński z J. D. w dniu 24 sierpnia 1991r.

W dniu 2 lutego 2009r. pozwany udzielił J. D. kredytu w kwocie 110 526,32 złotych na zakup samochodu osobowego marki H. (...). Powódka była obecna przy zawieraniu tej umowy i jako małżonek kredytobiorcy umowę podpisała. Otrzymała również jej odpis. Powódka podpisała również deklarację wekslową, w której to deklaracji oświadczyła, że poręcza solidarnie za zobowiązania wynikające z zawartej umowy kredytowej. Przedmiotowa umowa w § 2 przewidywała możliwość wystawienia przez bank (pозwanego) bankowego tytułu egzekucyjnego oraz możliwość wystąpienia z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności.

W małżeństwie powódki w 2007r. zaczęły się nieporozumienia.

W dniu 27 września 2009r wszczęto dochodzenie w stosunku do J. D. w przedmiocie fizycznego i psychicznego znęcania się nad powódką i córką M. w okresie od 2007r. do września 2009r. W jego toku powódka złożyła zeznanie w dniu 27 września 2009r., a następnie została przesłuchana ponownie w dniu 9 listopada 2009r. Podczas drugiego przesłuchania oświadczyła, że około dwóch tygodni wcześniej córka K. powiedziała jej, aby nie piła swojej herbaty, bo tata do niej coś wyspał. Także córka stron zeznała, że widziała jak ojciec wsypywał coś mamie do szklanki, a było to w listopadzie 2009r.

W toku dochodzenia Prokurator Rejonowy postanowieniem z 23 listopada 2009r. dopuścił dowód z opinii Zakładu Medycyny Sądowej w P. na okoliczność ustalenia jakiego rodzaju substancje zostały ujawnione w szklance powódki. Katedra i Zakład Medycyny Sądowej w P. w sprawozdaniu z dnia 9 grudnia 2009r. stwierdziła, że zabezpieczony materiał dowodowy przedstawiony do badania zawiera kofeinę, związki o charakterze cukrów, sterole roślinne oraz związki z grupy salicylanów. Stwierdzono, iż przebadany materiał dowodowy nie zawierał najczęściej notowanych substancji psychoaktywnych, czy trucizn organicznych, w tym pochodnych amfetaminy, benzylopiperazyny, alkaoidów, opium, kokainy, kanabinoli, LSD oraz leków psychotropowych. Z opinii wynikało ponadto, że kofeina, związki o charakterze cukrów oraz sterole roślinne mogą pochodzi z napojów spożywanych wcześniej w zabezpieczonej szklance. Salicylany zaś są składnikiem licznych leków sprzedawanych bez recepty, stosowanych przy przeziębieniach, czy bólach różnego pochodzenia. J. D. przesłuchiwany na tę okoliczność w dniu 13 listopada 2009r. zaprzeczył aby dosypywał powódce do kawy jakiegokolwiek substancje.

Sąd Rejonowy w Ostrowie W.. wyrokiem z 29 marca 2010r. w sprawie II K 1471/09 uznał winnym J. D. znęcania się psychicznego i fizycznego nad powódką i córką M. w ten sposób, że pod wpływem alkoholu wszczynał awantury domowe, w czasie których używał słów powszechnie uznanych za obelżywe, poniżał, groził pozbawieniem życia i zdrowia oraz używał przemocy fizycznej wobec pokrzywdzonych w postaci popychania, szarpania za odzież, ramiona, uderzania otwartą ręką po głowie i ciele, ciągnięcia za włosy oraz duszenia.

W dniu 17 maja 2010r. A. D. wniosła do Sądu Okręgowego w Kaliszu pozew o rozwód. Wyrokiem z dnia 19 sierpnia 2010r. orzeczono rozwód z winy J. D.. Orzeczenie uprawomocniło się 10 września 2010r.

Pozwany w dniu 22 października 2012r. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny w stosunku do powódki na łączną kwotę 98 128,71 złotych wraz z odsetkami. Sąd Rejonowy w Ostrowie W.. postanowieniem z 28 grudnia 2012r. nadał mu klauzule wykonalności, ograniczając odpowiedzialność A. D. do kwoty 157 700 złotych.

W chwili zawierania umowy kredytowej powódka zamieszkiwała razem z mężem. Powódka nie pamięta żadnych okoliczności dotyczących zawarcia i podpisania umowy kredytowej, natomiast nigdy nie chorowała i nie choruje na chorobę psychiczną. Ma wykształcenie średnie. Jest zatrudniona jako opiekun medyczny w Domu Pomocy Społecznej w O. W..

Oceniając zasadność zgłoszonego powództwa Sąd Okręgowy zauważył, iż w sprawie nie ma większego znaczenia okoliczność, że powódka w chwili obecnej nie pamięta okoliczności związanych z zawarciem umowy poręczenia.

Z dokumentów przedłożonych przez strony i niekwestionowanych przez A. D. wynika bezsporna okoliczność zawarcia, podpisania i odpowiedzialności powódki za zobowiązania tej umowy. Istota sporu sprowadzała się natomiast do ustalenia, czy powódka znajdowała się w chwili zawarcia umowy w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Uzasadniając swoje twierdzenia, A. D. wskazywała na okoliczności fizycznego i psychicznego znęcania się nad nią przez byłego męża, w szczególności twierdziła zaś, że J. D. dosypywał do napojów jakie spożywała substancje, które miały spowodować u powódki takie zaburzenia, że w chwili podpisywania i zawierania umowy znajdowała się w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji oraz wyrażenie woli. Jak zauważył Sąd pierwszej instancji, to na A. D. spoczywał, zgodnie z art. 6 kc, ciężar dowodu tym zakresie. Zdaniem Sądu Okręgowego, powódka okoliczności tych nie wykazała i nie udowodniła.

Analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy podkreślił, iż w swoim pierwszym przesłuchaniu w toku postępowania karnego z powódka nie zeznała nic na okoliczność ewentualnego dosypywania substancji przez J. D. do jej szklanki. Zeznania powódki w tym zakresie znalazły się dopiero w czasie przesłuchania z dnia 9 listopada 2009r. Jeżeli weźmie się pod uwagę wskazane przez powódkę daty takiego zachowania J. D., to okoliczność ta mogła mieć miejsce w połowie, względnie pod koniec października 2009r. Natomiast do podpisania umowy doszło w dniu 2 lutego 2009r. Również K. D. w toku dochodzenia zeznała, iż dosypywanie do szklanki matki przez tatę jakiś substancji miało miejsce w listopadzie 2009r. Sąd pierwszej instancji zatem nie dał wiary zeznaniom powódki, jak i świadka M. D. w zakresie dopuszczania się tego rodzaju praktyk przez J. D. w przeszłości. Z samych zeznań tych osób wynikało, iż informacje o „dosypywaniu” posiadały od małoletniej K..

Ponadto Sąd Okręgowy, mając na uwadze treść opinii z 9 grudnia 2009r. nie uwzględnił wniosku powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry na okoliczność czy stwierdzone w opinii Zakładu Medycyny Sądowej w P. środki stanowiące salicylany mogły mieć wpływ na utratę świadomości podejmowania decyzji i swobodne wyrażanie woli przez powódkę. Z opinii, która nie była kwestionowana przez powódkę i jej profesjonalnego pełnomocnika wynikało, że przedmiotowe salicylany są składnikiem licznych leków sprzedawanych bez recepty i stosowanych przy przeziębieniach oraz różnego rodzaju bólach. Trudno przypisać w świetle twierdzeń powódki, że jej były mąż dosypywał do jej szklanek leki, a nie innego rodzaju substancje.

Odnosnie dowodu z zeznań świadka J. D. Sąd Okręgowy podniósł, że istotnie postanowieniem z dnia 6 listopada 2013r. dopuścił ten dowód na okoliczność wielokrotnego podawania powódce substancji wprowadzających ją w stan, który wyłączał świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli i świadka tego wezwano na adres wskazany przez pełnomocnika powódki w piśmie z 6 listopada 2013r., z tym że podany adres okazał się nieprawidłowy. Na rozprawie 15 stycznia 2014r. pełnomocnik powódki okazał wydruk strony internetowej określający inny adres tego świadka. Sama powódka, jak i M. D. przyznały, że była wcześniej realna możliwość ustalenia adresu, ale nie zrobiono tego z uwagi na to, iż nie korzystano ze strony niemieckiego internetu. Wniosek pełnomocnika powódki w zakresie ponownego wezwania świadka nie został uwzględniony przy uznaniu, że powódka zmierza w sposób nieuzasadniony do przewlekłości postępowania.

Pełnomocnik powódki zaskarżył wyrok apelacją w zakresie oddalenia powództwa, podnosząc następujące zarzuty:

- 1) obrazę przepisu postępowania, która miała istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 227 kpc poprzez oddalenie wniosków dowodowych powódki zmierzających do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy, to jest wniosków o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry oraz zeznań w charakterze świadka J. D.;
- 2) obrazę przepisu postępowania, która miała istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 233 § 1 kpc poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, skutkującą błędnym uznaniem, bez jego wszechstronnego rozważenia, że powódka nie wykazała, iż w chwili podpisywania, jako poręczyciel przedmiotowej

umowy kredytowej z pozwanym, znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

W oparciu o wskazane zarzuty skarżący domagał się:

1) zmiany zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania;

2) zasądzenia od pozwanego, względnie przyznania od Skarbu Państwa, na rzecz pełnomocnika powódki wynagrodzenia tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu za postępowanie odwoławcze według norm przepisanych, albowiem koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części.

Po wydaniu wyroku, w piśmie datowanym na 19 marca 2014r. pełnomocnik powódki wniósł nadto o zwrócenie się do Komornika S. przy Sądzie Rejonowym w Ostrowie Wielkopolskim Ł. K. o podanie informacji, czy w toku postępowania egzekucyjnego wyegzekwowano jakąkolwiek kwotę na rzecz pozwanego od dłużnika głównego, a to w celu ustalenia, czy nie doszło ewentualnie do spełnienia świadczenia wskazanego w tytule wykonawczym, choćby w części.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Przepis art. 227 kpc nie przewiduje, ani nie określa uprawnień sądu związanych z rozpoznawaniem sporu, lecz wyznacza granice, w jakich podawane fakty mogą być przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym. Na jego podstawie sąd dokonuje selekcji zgłaszanych dowodów z punktu widzenia oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. Twierdzenie, iż art. 227 kpc został naruszony przez sąd rozpoznający sprawę ma rację bytu tylko w sytuacji, gdy wykazane zostanie, że sąd przeprowadził dowód na okoliczności niemające istotnego znaczenia w sprawie i ta wadliwość postępowania dowodowego mogła mieć wpływ na wynik sprawy, bądź gdy sąd odmówił przeprowadzenia dowodu na fakty mające istotne znaczenie w sprawie, wadliwie oceniając, iż nie mają one takiego charakteru. Skuteczne zaś postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego.

Odnosząc te uwagi natury ogólnej do realiów niniejszej sprawy należy zauważyć, iż Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia dokładnie wyjaśnił dlaczego wnioski dowodowe strony powodowej oddalił, a autor apelacji nie określa, które jego zdaniem z przeprowadzonych dowodów wskazują, iż powódka w chwili zawierania umowy znajdowała się w stanie wyłączającym świadome lub swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli i jakich błędów w rozumowaniu Sad pierwszej instancji się dopuścił. Tymczasem skoro Sąd Okręgowy stwierdził, iż brak jest podstaw do przyjęcia, aby były mąż powódki podawał A. D. bez jej wiedzy i zgody jakiegokolwiek substancje przed październikiem 2009r., okoliczności związane z ewentualnym wpływem salicylanów na organizm ludzki nie mogły mieć żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia kwestii stanu psychicznego powódki w momencie zawierania umowy. Z ustaleniami Sądu Okręgowego w zakresie umiejscowienia ewentualnego proceduru „dosypywania” w czasie skarżąca nie polemizuje, powołując się jedynie na treść zapadłego przeciwko J. D. wyroku w postępowaniu karnym. Podawanie ofierze substancji wpływających na jej stan psychiczny nie jest wszakże nieodłącznym, czy choćby typowym znamieniem przestępstwa znęcania, a opis czynu, którego winnym popełnienia uznał byłego męża powódki Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim nie zawiera tego rodzaju zachowań. Ewentualne zatem określenie na podstawie dowodu z opinii biegłych z zakresu psychiatrii możliwych wpływów wskazanych substancji na psychikę człowieka miałyby charakter wyłącznie hipotetyczny.

Odnosząc się do zarzutu nieprzeprowadzenia dowodu z zeznań świadka J. D. wskazać należy, iż zgodnie z art. 217 § 3 kpc, sąd pomija twierdzenia i dowody, jeżeli są powoływane jedynie dla zwłoki. W kontekście zachowania strony powodowej, która w wyznaczonym jej na rozprawie 16 października 2013r. czternastodniowym terminie, a następnie w toku rozprawy w dniu 06 listopada 2013r. nie podała prawidłowego adresu świadka, pomimo posiadania możliwości poczynienia stosownych ustaleń w tym zakresie za pomocą internetu, ocena Sądu Okręgowego w tym zakresie nie budzi zastrzeżeń. Dodatkowo wskazać także należy na brak wpływu ewentualnych zeznań tego świadka

na treść rozstrzygnięcia, a to wobec jego postawy w postępowaniu karnym, w toku którego kategorycznie zaprzeczał, aby dosypywał żonie cokolwiek do napojów lub posiłków. W normalnym toku rzeczy spodziewać należałoby się powtórzenia przedstawianej wówczas wersji w niniejszym procesie, natomiast każda ewentualna zmiana zeznań podważałaby wiarygodność świadka. Należy przy tym podkreślić, iż powódka na taką zmianę prezentowanej przez J. D. wersji zdarzeń się nie powoływała i jej w żaden racjonalny sposób nie uzasadniała.

Podsumowując stwierdzić należy, iż przeprowadzone przez Sad pierwszej instancji postępowanie dowodowe miało właściwy zakres wyznaczony znaczeniem poszczególnych okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy. Dokonane oceny przedstawione w uzasadnieniu orzeczenia nie budzą zastrzeżeń w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego. Podniesione przez skarżącą zarzuty naruszenia prawa procesowego są zaś bezzasadne.

Podkreślić także należy – w odniesieniu do wniosku dowodowego strony powodowej zgłoszonego już po wydaniu wyroku w sprawie – iż także kwestia ewentualnego spełnienia świadczenia objętego tytułem wykonawczym przez J. D. nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Wskazać tu należy na treść art. 321 kpc, zgodnie z którym sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie oraz art. 383 kpc zawierającego zakaz zmiany powództwa w postępowaniu apelacyjnym. Indywidualizowanie powództwa wymaga istnienia jego podstawy faktycznej, tj. przytoczenia okoliczności faktycznych (causa petendi). Chodzi o wskazanie okoliczności, które skonkretyzują roszczenie i je uzasadniają, czyli wskażą hipotezy norm prawnych, które stanowią podstawę prawną powództwa. W pozwie powódka zakwestionowała istnienie jej obowiązku, powołując się na nieważność czynności prawnej, z której wynikało świadczenie wskazane w tytule wykonawczym. Zatem powołanie się w postępowaniu apelacyjnym na możliwość wygaśnięcia zobowiązania z uwagi na całkowite lub częściowe spełnienie świadczenia stanowi niedopuszczalną na tym etapie zmianę podstawy faktycznej powództwa.

Wobec powyższego, Sad Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację.

Na podstawie § 2 i 19 w zw. z § 6 pkt 6 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. Nr 461 z 2013r.) przyznano adw. D. G. wynagrodzenie za reprezentowanie powodów z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.